

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XIV, 19, 20 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 20 XII. 1967

... po dveh tirih...

Živimo v atomskem veku. Tehnična civilizacija je na višku, kakor nikdar doslej, človeštvo pa živi v dobi tesnobe in strahu, kakor nikdar poprej. Tehnika je med prste državnika ali vojskovodje potisnila petelina v obliki drobnega atoma in ob prvi priliki bo ta ali on izmed njih zamogel pritisniti nanj in tisti trenutek bodo pokončani milijoni in milijoni in nekateri strokovnjaki menijo, da je na kocki zemeljski planet in ves svet. Pred katastrofo nas bi mogla zavarovati samo taktika — vsaj tako se rado naglašja — in pred to magično besedo se radi ali neradi umikamo pod čep zgodovine s sklonjeno glavo, češ da smo pač brez moči pred katastrofo.

I

Mednarodno življenje nam nudi največ zgledov, po kakšnih nerazumljivih in vijugastih potih koraka svet ob bergli, ki ji je ime taktika. Nesrečni Vietnam gori že leta in leta, verjemo zgodovina doslej ni zamogla registrirati tolikega trpljenja, kakor je nesreča nedolžnega vietnamskega ljudstva. Več ko dovolj je znano, da ne gre samo za borbo med sprtima strankama, ki bi verjetno že zdavnaj prišla do koristnega konca, če ne bi bilo vmešavanja sil, ki taktizirajo s prstom na grozotnem atomskem petelinu.

Vsi vidimo, da bi v Vietnamu bilo že zdavnaj vsega konec, če se ne bi tam merili taktiki in strategiji ameriškega in sovjetskega orožja. Seveda tam ne bi bilo težko ugotoviti, na kateri strani gre res za zmago idealov pravice in prave svobode v narodnem in mednarodnem življenju, toda resnica se je morala umakniti pred taktiko na dveh tirih: sovjetski diplomaciji je uspelo, da je svojo politiko do končnega cilja razdelila na dvoje: za zahodno Evropo in zahodni del sveta sodeluje z Združenimi državami in sklepa z njimi celo koristne pogodbe (pogodba o omejitvi jedrskih poskusnih eksplozij), v Vietnamu pa se nahaja z isto državo dejansko v „vojnem stanju“ in vse kaže, da se počasi, a zanesljivo popravlja podobna sovjetska taktika po dveh tirih v vzhodnem delu Sredozemlja, to je na pragu Evrope.

Ta politika niti ni preveč prikrita. Tudi ni nič novega, ker je Lenin leta 1917 postavil program: V Berlin in Pariz bomo šli čez Peking, New Delhi in Kairo.

II

Taktika po dveh tirih je še bolj vidna na sorodnem polju sovjetske komunistične aktivnosti. Londonski Times je v enem svojih uvodnikov zapisal, da je pod peto sovjetskega imperializma danes okrog 100 narodov in ljudstev od začetka železne zavese, pa tja do konca Azije. Pod moderni komunistični kolonializem so bili prisiljeni kulturni narodi, ki kolonializma nikdar niso prenašali (Poljska, Češkoslovaška, Ukrajina, Bolgarija) skupno z nerazvitimi narodi in ljudstvi v Rusiji, ki jim je marksizem obljubljal velik skok v napredek, seveda za ceno, če se „svobodno“ odpovedo svobodi, kakor se to že ponekod piše v komunističnih revijah.

Dvotirnost je še bolj na dlani, brž ko se ozremo po drugih straneh v listih in revijah, kjer se ista Sovjetska zveza proslavlja kot prvoborilka za osvoboditev kolonialnih narodov drugod po svetu. Številne takozvane levičarske revije prinašajo članke uglednih „naprednih“ kulturnih delavcev, ki se glasno pridružujejo sovjetskim tezam in svare pred „neokolonializmom“ — seveda ne v Sovjetski zvezi ali drugih večnacionalnih komunističnih državah (Češkoslovaška, Jugoslavija), ampak tam, kjer se danes dovolj posrečeno uvajajo demokratski parlamentarni režimi (po nekaterih mladih demokratskih republikah v Afriki).

Spet je v ozadju strategija atomskega petelina — in preplašenci se ne marajo ovesti, da plavajo v vodah dvojne taktike — da drvimo v isto smrt po dveh tirih, za enkrat še ponekod prikrivanih...

III

Bilo je v prvih dneh novembra 1966, ko sem se na daljši razgovor srečal s prijateljem, profesorjem Pavlom Verbicem. Po obsežni izmenjavi misli sem mu izrazil zaskrbljenost zaradi člankov v torontski Slovenski državi, kjer so začeli prar takrat izhajati na tretji strani presenetljivi članki o „dualizmu“, „evoluciji komunizma“ in o lepih izgledih za federacijo, ki bi kmalu mogla

(Nadaljevanje na 8. strani spodaj)

... vendar sem idealist...

Pisatelj Karel Mauser je na občnem zboru Društva slovenskih protikomunističnih borcev 2. septembra 1967 v Clevelandu med drugim izvajal: ... Ne camerite mi, da bom govoril odkrito in naravnost. Govorim za vse, za nas, ki smo tukaj, in za tiste, ki jih ni tukaj, in tudi za tiste, ki jih ni nikjer, ker jim je slovenska skupnost danes že odveč. — Preič: Ogenj v slovenski skupnosti je ugusnil. Kar je še, je žerjavica. To se pravi upanje, da je še lahko plamen, če se resno združijo tisti, ki ga še hočejo. Govoriti o velikih mejnikih, o velikih načrtih in o čudoviti bodočnosti so stare vojaške pripovedke. Samo besede še in nič več to vsa zadnja leta kažejo z izjemo na kulturnem polju, kjer nosi zastavo Argentina... Kar imamo še tu — roko na srce — je revščina in pehanje. Kar je bilo nekoč solidno in močno, je danes, grobo rečeno — čezana. Bodimo odkriti! Kje je življenje emigracije, kam je šlo? Je res aktualna samo še muzika za ples?... Niti za eno samo generacijo slovenska politična emigracija ni držala, za kar smo rekli, da bomo držali. — Drugič: Iz mesca v mesec je čutiti napačno tolmačenje širokosti, ki jo daje vatikanski koncil in doba takomeno-vanega dialoga. Tu pri nas razen p. Fortunata Zormanca v Ave Maria nihče od duhovščine koncila ni na široko prikazal, še manj razčlenil ali razložil... Je mar kaj čudnega, da je napačno tolmačenje pripeljalo nekatere tako daleč, da so zmedeni in ne vedo več, kaj in kako. Posvetno in cerkveno se meče v isti koš; odloki, ki se morajo aplicirati na duhovna področja, se aplicirajo tudi na posvetna, ker nekaterim tako bolj prija. Kakor da bi katoliški laik v zadevah politike in drugih, čisto posvetnih podvigih ne smel reči svoje besede. — Postavim: Mar ni naravnost boleče pomisliti, koliko od naših duhovnikov bi brez resnične potrebe šlo domov na obisk, če bi še živel škof dr. Rožman? In koliko jih gre zdaj brez potrebe, samo na oddih. Režimu, ki je njih škofa obsodil na 18 let ječe, zelo ustrezajo, svojim mrtvim sobratom od dr. Ehrlicha pa do Šinkarja, Malovrha, Mavca, Polde in Kunstlja pa nimajo kaj prinesiti, še na grob ne, ker ga nimajo... So razlogi, ki opravičujejo nekatere, ki gredo domov. Kdor pa leta domov samo na izlet, je sokriv, da se je sprožil velik plaz, ki bo pokopal politično emigracijo... In prav ta razklanost v načelnosti in iskanje za opravičili je razbila slovensko emigracijo in mnogi so, zlasti po Trstu in Rimu, ki so samo še žalostna trobila za koeksistenco. Dialog, ki pa je dejansko monolog nekdanjih krvnikov, daje samo možnost srečavanja, kjer se grade pota za pokop slovenske politične emigracije. — Črno gledanje? Ne, jaz ga krstim za stvarno gledanje. Če bomo namreč gledali samo rožno zarjo, ki si jo sami čaramo z velikimi besedami, nas bodo kope teh besed pokopale. Kdor teža-ve vidi, jih preceni, in najde pravi prijem. In tega je treba. Zavoljo tega sem ob vsem, kar sem povedal, idealist. In tudi to vem, da je narejeno samo tisto, česar se lotimo, ne tisto, o čemer samo govorimo. Sanje so za praznike...

CORREO ARGENTINO SUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	R. P. I. 953701
CONCESION 6228	

Pisatelj in publicist dr. *Bogdan Radica* piše v Hrvatski reviji, XVI, 2-4 a marksističnem revizionizmu in neo-hrvatstvu:

„Svetovni tisk skoraj dnevno piše o globoki reformi, ki da jo doživlja marksizem v Zagrebu in kako hrvatski marksisti, ki so na oblasti, poudarjajo svojo hrvatsko nacionalno individualnost. Po Bakarićevem intervjuju v Ninu in po raznih sestankih partije je sedaj možno osvetliti dva elementa: 1.) da je dosedanja teza partije o integralnem jugoslovanstvu mrtva, ker se je spremenila v živkovičevsko, aleksandrsko jugoslovansko z dne šestega januarja, in 2.) da mora reforma končno privedi Slovenijo in Hrvatsko v sklop zahodne evropske ekonomije, ker je belgrajska stalinistična ekonomija popolnoma gospodarsko izčrpala vse gospodarsko razvite predele Jugoslavije. Dasi Tito ne odobrava pisanja revije Praxis, je ta revija vendarle izhajala naprej in postala temelj za razvoj najnovejšega rodu mlade generacije. Zagreb je na poti marksističnega revizionizma prehitel Varšavo. Belgrad je tudi danes, kakor je to bilo med obema vojnama, trdnjava marksistične reakcije in stebel centralizma. Belgrad je bil nesposoben voditi Jugoslavijo v dobi med obema vojnama in se je izkazalo, da je nesposoben voditi sedanjo komunistično Jugoslavijo. Proslava 130-letnice hrvaškega preroda (ilirizma) je bila veličastna manifestacija prebujanja hrvatske nacionalne zavesti. V Narodnem gledališču je publika pela Lepo našo domovino ob besnem ploskanju vseh navzočih, tudi komunističnih funkcionarjev. Po hrvaških katedralah so se v navzročnosti hrvatskih škofov organizirale verske slovesnosti, kjer je pravoslavna duhovščina skupno s katoliško molila in prosila istega Boga za blagoslov domovini. Hrvatski Srbi se približujejo koncepciji o hrvatski domovini in o tem najnovejšem pojmu se bo moralo še razpravljati. Če je v tem bistvo novega ekumenstva, potem je to samo pozitivno. Društvo književnikov Jugoslavije se je razbilo zaradi nazorov hrvatskih književnikov, ki so se izrekli za lastno društvo. Hrvati, Slovenci in Macedonci so odbili koncepcijo Dobrice Cošića o nekem jugoslovanskem integralizmu kot prehod v nek socializem. Tak integralizem bi bil samo nadaljevanje „jugoslovanske“ koncepcije Živkovića in Aleksandra. Federalizem ne funkcionira. Nekateri še upajo na koncepcijo ali zvezo enakopravnih držav.

ROMAN O BANKROTU POLJSKE PARTIJE

Letošnja najbolj brana in kupovana poljska knjiga je roman Jerzyja Putramenta „Malowierni“. Vsak ključni roman vleče. Javnost je kmalu spoznala, da so pod psevdonomimi „malovernih“ junakov romana, ki naj bi osvetlili pojav stalinizma in propadanja partije na Poljskem, nekdanji komunistični gospodovavei kot Bierut in Berman, kulturni diktatorji in policijski rablji kot na primer polkovnik Swiatlo. Ta ključni roman pa je hkrati tudi škandal v partiji sami, tako je bila senzacija še večja.

Jerzy Putrament (letnik 1911) je namreč vedno bil deležen popolnega zaupanja partije in je bil njen pestovavec. Po vojski je pisal predvsem romane, kjer je žgoče kritiziral predkomunistično poljsko družbo. Bil je poljski poslanik v Parizu in v Bernu, poslej vedno med sprednjimi odborniki poljskega pisateljskega društva. Nikdar ni bilo pri njem ugotoviti odklonov stran od generalne linije in odporov zoper partijske direktive kulturi. Tak ortodoksní marksist — v partiji je že dobrih trideset let — se je na jesen 1967 naenkrat pojavil med kritiki poljske marksistične družbe.

Umetniško je Putramentov zadnji roman kaj povprečna in plitva zadeva. Oseben in družbeni konflikti so obdelani samo na površju, psihološko nikjer ne gre v globino. Toda v romanu je zelo nazorno opisano, kako je komunizem na Poljskem v petdesetih letih doživel svoj bankrot. Razvidno je tudi, da so po Putramentovem mnenju partijo v krizo strmoglavili oportunisti v partiji in tajna policija. Ne more pa Putrament zatajiti starega komunističnega sebi, saj mu teror stalinistične dobe velja za zlo šele od trenutka, ko se je vrgel na lastne partijske funkcionarje.

Pripadniki srednjega partijskega aparata, ki so izšli iz stalinskega sistema, so se prvi vzmernili ob knjigi, ki je konec koncev vsem obudila spomin, da so služabniki sistema, ki je v političnem in moralnem pogledu močvirje. Vedno pogostejši protesti so se oglašali iz vrst aparatčikov, ki so roman oklicali za sunek z bodalom v hrbet partije. Bolj usodna je bila zamera sovjetskih gospodarjev. V enem izmed poglavij je namreč opisano, kako poljski voditelji vsi nared sprejemajo ukaze v Kremlju.

Putrament je moral objaviti javno „samokritiko“. V

Belgrad ne more biti več središče multinacionalne države. Tega se ne zavedajo samo hrvatski marksisti, ampak tudi slovenski, macedonski, arnavtski in dc neke meje tudi črnogorski komunisti. Marksizem ni razrešil niti gospodarskega niti nacionalnega vprašanja. Državo je privedel v zagato, iz katere se bo težko rešila brez večjih pretresov. Tega se danes zavedajo vsi: tisti na vrhu, oni v sredini in vsi na dnu.

Verovati, da bi revizionizem mogel osvoboditi državo izpod valjarja stalinističnega pozitivizma in jo privedi v socialistični humanizem, je težko. Sovjetska izkušnja je pokazala, da socialističnega humanizma ni in ga nikdar ne bo. Tehnokracija in birokracija oblasti ne bosta dali nikdar iz rok in če se o tem razpravlja v Zagrebu in na nekih študijskih sestankih na Korčuli, potem pač ne bodo mogli skrivati oči pred tem, kaj se dogaja na Golem otoku (titovsko koncentracijsko taborišče). Kratko, reči moramo, da dvomimo v možnost spremembe oblasti s pomočjo intelektualcev in zaobrniti smer dogodkov. Smrt starega in senilnega Tita bo odprla prepad v državi. Če srbski komunisti tedaj prevzamejo oblast v svoje roke in obtožijo hrvatske komuniste revizionizma in nacionalizma, potem hrvatskemu komunizmu ne bo ostalo drugega kot prevzeti oblast nad Hrvatsko v svoje roke. Pri tem pa ne bodo smeli biti izdajavci lastnega naroda. Režimi prehajajo, toda narod ostane. Hrvatski komunisti bodo morali braniti svojo republiko Hrvatsko za ceno žrtve.

- Dve desetletji komunistične Jugoslavije sta pokazali jasno in vidno, da Hrvatska v komunističnem sistemu trpi, gladuje in propada... Če se Bakarićeva Hrvatska spremeni v hrvatsko državo, tedaj dosedanje trpljenje ni bilo zaman. Hrvatski komunisti bodo morali izbirati: ali je važnejši komunizem ali hrvatska narodnost?... Če na to ne bodo znali dati odgovor, bodo izginiti, postali plen Belgrada in jih bo preziral lastni narod in njihovi zatiravci — Srbi. Poti nazaj ni! Bakarić je dejal prav, ko je izjavil, da bo nastopil „konec Jugoslavije in konec socializma“, če se to vprašanje ne uredi. Le to si moramo želeti, da to ne bi pomenilo konec Hrvatske. Takega konca se nam je danes najbolj bati. Vendar moramo upati tudi contra spem — proti upanju.“

denjniku *Życie Warszawy* je konec oktobra napisal prošnjo portiji, naj mu odpusti. Trdi, da nikoli ni imel namena ogorčiti svoje tovariše, ki mu vendar morajo verjeti, da ni hotel pisati romana o partiji, temveč zgolj zoper oportunistem nekaterih posameznikov. Hkrati izjavlja, da mu je silno na tem, da člani opuste svojo „krivo optiko“ glede na njegov roman. Sklicuje se na to, da je trideset let zvesto služil partiji in zatrjuje, da bo tudi vnaprej svoje literarno delovanje pojmoval kot delo za partijo.

Za sklep Putrament obtožuje Radio Svobodna Evropa, ker je njegove „Maloverne“ priporočil poljskim poslušavcem kot koristno darilo, „očitno z namenom, da bi kompromitiral roman in avtorja, še bolj pa, da bo opovrl prerod partije“. Ta obrat ni brez neke diplomatske spretnosti. Vprašanje pa je, če se bodo ogorčeni aparatčiki ujele v Putramentov trik in se dali pomiriti z argumentom: „Ne kritizirajte me, zakaj vprav to želi naš ideološki sovražnik.“

NEČLOVEŠKO RAVNANJE Z JULIJEM DANIELOM

Prav za obletnico oktobrske revolucije bi razni zapadni poveljičevalci Lenina mogli meditirati ob opisu obiska, ki ga je Larisa Danielovna naredila malo prej svojemu že osemnajst mescev zaprtemu možu v delovnem taborišču v Ozjornoju, v Mordviniji. (Poročilo je najprej prinesel „Die Zeit“, 22. septembra 1967, za njim vsi veliki listi.) Pot 17 kilometrov med postajo Potma in taboriščem Ozjornoje sta Danielova žena in sin morala narediti peš. V Moskvi so ji dali upanja, da bo njen obisk trajal tri dni. Ko pa je stopila v lager, so ji povedali, da bo z možem mogla govoriti eno uro. S sinom sta prinesla toliko živil in potreščin, da sta jih komaj pritorvorila, toda stražarju je pustil do Julija Daniela samo s štirimi oranžami in zavojčkom cigaret, ko sta pa odhajala, ju je neizprosno prisilil, da sta vse odnesla proč. Danielova žena je odšla s podobo moža, ki vsak dan bolj slabi, ki mu ne dajo zdravniške oskrbe, katero terja neka stara rana in nedavna infekcija v ušesih; ves je oslavljen zaradi težaškega dela čez svoje moči; redno je kaznovan, kronično nedohranjen.

Dne 24. novembra 1967 se je ob 11.30 Vjekoslav Cvrklje, odposlanec jugoslovanske vlade pojavil pri vходу uradov državnega tajništva v Vatikanu. Jugoslovanskega zastopnika je tja nepričakovano pozval kardinal Cicognani 23. novembra in ga je poziv dosegel v Milanu. Srečanju med kardinalom državnim tajnikom in jugoslovanskim predstavnikom je prisostvoval substitut državnega tajništva nadškof Giovanni Benelli. Razgovor je trajal par minut in se vršil v zelo hladnem tonu. Edini predmet razgovora je bil hrvaški duhovnik dr. Krunoslav Draganović, ki je 6. septembra skrivnostno izginil v Italiji in se potem čudežno spet pojavil v Jugoslaviji 11. novembra.

Gospodu Cvrklju je bilo rečeno: „Sveti sedež zahteva od jugoslovanske vlade, da se apostolskemu delegatu v Beogradu, nadškofu Cagna dovoli srečanje z monsinjorjem Draganovićem.“

Cvrklje je na to odgovoril: „To srečanje je nemogoče, dokler se bo nadaljevala protijugoslovanska kampanja hrvaškega klera v emigraciji. Če se bo ta kampanja proti nam nadaljevala, se bo zoper monsinjorja Draganovića začel proces o njegovih hudodelstvih in ni izključeno, da morejo v teku razprave priti na dan različne odgovornosti, ki bi se mogle tikati tudi splošnega položaja katoličanov.“

Na to je bilo Cvrklji odvrnjeno: „Nimamo namena biti pod kakršnim koli pritiskom, temveč formalno terjamo, da sporočite svoji vladi, naj se apostolskemu delegatu v Beogradu dovoli srečanje z monsinjorjem Draganovićem. Neformalno po vas obveščamo, da Sveti sedež z naklonjenostjo gleda na vlogo, ki jo je pri jugoslovanskih oblasteh vložila skupina avstrijskih časnikarjev za sestanek in intervju z monsinjorjem Draganovićem.“

Po novjših vesteh naj bi bil Cvrklje sam zasnoval načrt za ugrabitev dr. Draganovića, konkretno pa naj bi ga izvedel drug titovski diplomat, zloglasni Slavko Aleksić. Tako trdi Lo Spechio (3. novembra), dobro informirani rimski politični tednik iz kroga okoli ministra Andreottija. Vjekoslav Cvrklje je bil mednarodni javnosti ob imenovanju v Rim predstavljen kot profesor belgrajske diplomatske šole, sedaj pa je ugotovljeno, da pred prestopom v sekcijo kultov pri zunanjem ministrstvu Jugoslavije je bil inštruktor specialne ne sekcije (beri: politične policije), Črnogorec Slavko Aleksić je bil med vojno pri Ozni za Hrvatsko, potem pa je opravil nek hiter kurz špionaže pri zunanjem ministrstvu, kjer je spoznal inštruktorja Cvrkljo. Po neki misiji v Indiji, kjer je likvidiral nekega jugoslovanskega diplomata, se je vrnil v Jugoslavijo in nato prevzel kontrolo nad begunci iz Jugoslavije v Italiji. Svobodni italijanski tisk zahteva izgon tega diplomata.

Poznavavci razmer o emigracijah iz Jugoslavije menijo, da je ugrabitev Draganovića pojav prehoda k nasilnim metodam proti hrvaškim emigrantom, posebno duhovnikom, ker Ozni obravnavanje z rokavicami (preko železne pesti...) ni prineslo med hrvaškim klerom v emigraciji tistih uspehov, kakor jih je dosegla med Srbi in Slovenci.

V odgovor na izjavo Titovega namestnika državnega pravdnika Vladimira Žugića so hrvaški duhovniki v zdomstvu objavili v rimskem Il Tempo (15. 11.) pismo direktorju, kjer postavljajo na laž Žugićeve trditve. Poudarjajo: „Treba je razločevati med nekom, ki je patriot ter hoče svobodno in neodvisno Hrvatsko, in nekom, ki pripada nekemu političnem ugibanju, katero sicer ima isti cilj, toda ne uporablja čisto demokratičnih sredstev zanj.“ „Dejstvo države (namreč ustaške), četudi vazalne in malo neodvisne so sprejeli vsi hrvaški patrioti kot manjše zlo in kot edino zgodovinsko možnost v tistih okoliščinah, ostreši se srbskega zatiranja in zaustaviti komunistično revolucijo.“

Če se s terminom „ustaša“ hoče zaznamovati vsakega hrvaškega patriota, „potem so vsi Hrvati, vključno ne malo današnjih hrvaških komunistov, ustaše.“ O Draganovićevi „hudodelski dejavnosti med vojsko“ izvemo, da se je tedanji profesor teološke fakultete v Zagrebu takoj po zlomu Jugoslavije trudil za pomoč hrvaških beguncem in bil predsednik odbora za pomoč slovenskim razseljencem, ki so jih izgnali Nemci. Kakor sedanji kardinal Šeper je bil ud komisije hrvaškega episkopata za kontrolo masovnih spreobrnjenj Srbov, toda prav v tem vprašanju je prišlo do spopada med njim in ustaškim režimom, tako da mu je bilo zagroženo s smrtjo. V začetku 1942 je bil imenovan za zastopnika od škofov odvisne organizacije Caritas Croata v Italiji v pomoč hrvaškim internirancem. Zastopniki hrvaške države pri Sv. sedežu so bili laiki, ne pa dr. Draganović.

Draganović je svojim prijateljem povedal: „Vem, da mi zasledujejo vsak korak Titove komunistične tajne službe, ki so me že trikrat poskušale ugrabiti, in če bom izginil, vedite, kdo je odgovoren — Titov režim.“ V pismu, ki ga je dal shraniti svojim prijateljem, je vnaprej oklical za neresnične vse „izpovedi ali priznanja ali izjave“, ki bi mu jih izsilila jugoslovanska policija ob morebitnem zajetju. Dne 18. novembra so v istem časniku hrvaški duhovniki in intelektualci v zdomstvu priobčili Draganovićeve testament in ovrgli takomenuvano konferenco Draganovića časnikarjem. Javno pozivajo jugoslovansko vlado: „Če se je Draganović sam svobodno javil komunistom, kakor oni trdijo, tedaj ta vlada ne bi smela imeti težav, da bi dopustila mešani mednarodni komisiji, sestavljeni iz kvalificiranih zastopnikov Sv. sedeža, Avstrije, Italije in Rdečega križa, ki bi ji bili v pomoč najuglednejši zdravniki specialisti in psihiatri, srečati se z Draganovićem in preiskati njegovo fizično in psihično zdravstveno stanje in se prepričati o njegovi resnični volji.“

GLAS vstopa v XV. leto. Ob pogledu na pretekle zgrade in nezgode mu bo od vseh strani dano iskreno priznanje, zabeleženo že v tolikih dopisih uredništvu in sotrudnikom: list je na višini drugih podobnih časopisov pri narodih s svetovnim trgom, preveav ga pa še več: vse spise in prispevke navdaja lepa mera idealizma, splošna značilnost vseh slovenskih kulturnih delavcev v zamejstvu. List nas res sproti vpleta v domače in svetovne dogodke na vseh poljih, kjer se bodočnost sveta oblikuje v požrtvovalnosti za zmago resnice in pravice. Ker so prispevki večinoma iz literarnih in umetniških vrst, so premnoge ugotovitve in analize prežete z zanosom, kakor se sodobnost vriva v naš svet s srečo in trpljenjem v pisanju vseh — pa naj bodo tostran ali onstran železne zaves. Idealne lepote in resnice ne poznajo meja!..

Letniki GLASA so prave zakladnice. Poleg zasluge piscev pa nosi velik delež lena rubrika z naslovom ZA SKLAD GLASA — tudi vsak najmanjši dar je bil iskren, ker je zrastle iz ljubezni do slovenstva in vere v njegovo bodočnost. Vemo, da so dajatve velike, zavedamo pa se tudi, da je tudi skromen dar „uboge vdove“ zablestel v vsej plemenitosti. Slovenska kultura tudi v atomskem veku še vedno raste na kozolcu, zlasti med nami v zamejstvu.

Bilo bi nadvse usodno, če bi ob vstopu v XV. jubilejni letnik morali kloniti — nasprotno: list se mora potruditi biti še boljši, še bolj odprt na vse strani. Toda idealizem ni vse:

POTREBNA JE TUDI POMOČ!

Zato se obračamo do vseh — saj list prejema mnogi že leta in leta brezplačno — s prošnjo za JUBILEJNI DAR: 2.000.— pesov za Argentine in 10 dolarjev za inozemstvo (možno v obrokih). Za darovalce bo izbran poseben umetniški dar in bomo o zbirki sproti obveščali. Podprite naš idealizem in verujte v naš optimizem!

UREDNIŠTVO GLASA

GLAS PO LETALSKI POŠTI

Mnogi prijatelji izven Argentine pišejo, kako željno pričakujejo vsako številko Glasa. Na žalost so pogosto zremere po poštah ali zamude v paronlovnem prometu krive, da list ne prihaja redno naslovnikom v Evropi, ZD, Kanadi in drugod po svetu. Pripravljeni smo pošiljali zato list vsem, ki bi to želeli, po letalski pošti, tiskan na biblični papir. Sporočite nam svojo željo in nakažite za ves letnik za kritje stroškov 8 (osem) dolarjev; možno je plačevanje v obrokih.

FR. STELE: PLEČNIK V ITALIJI

Pravkar smo prejeli prvi izvod novega dela akademika in univ. prof. dr. Fr. Steleta: ARH. JOŽE PLEČNIK V ITALIJI (str. 315, izdaje Slovenske Matice v zbirki Spomini in srečanja). Vsebinska: Predgovor, I. Uvod, II. Plečnikovo potovanje po Italiji in Franciji, II. Zapiske s nota po Italiji in po Franciji, IV. J. Plečnik v luči popotnih zapiskov, V. Sədovi italijanskih vtisov, VI. Odmevi Italije v poznejših pismih brata Andreja, Epilog, Prpombe k pismom in dnevniku, Kazalo imen, pojmov in tujk, Kazalo slik. — Knjiga je res razkošna po natisu, številnih reprodukcijah umetnin v Italiji in Franciji in opremi. Opozoriti je še, da je delo izšlo za desetletnico Plečnikove smrti.

Dr. FRANC JAKLIČ UMRL. — Na praznik Brezmadežne, dne 8. decembra je v Združenih državah umrl prof. dr. Fr. Jaklič, avtor številnih nabožnih knjig, še bolj pa je za naš čas pomemben kot zgodovinar slovenske misijonske aktivnosti. Že v domovini je izšlo njegovo obsežno delo o Knobleharju, in kakor za vzporedje pionirju misijonstva v vzhodni Afriki se je zatem ves posvetil raziskovanju vsega delovanja škofa Baraga in to predvsem kot misijonarja na ameriških tleh med Indijanci. Pri tem se je razvil in uveljavil kot najboljši baragolog. Na žalost so mu razmere po vojni onemogočale, da bi do konca izčrpal vse vire; težka bolezen je njegovim naporom stavljala vedno večje ovire, dokler ga sedaj smrt ni rešila hudega trpljenja. Bil je ustvarjalni član Slovenske kulturne akcije, vendar se je slovenskim kulturnim delavcem pridružil še poprej, ko je začel sodelovati pri Vrednotah v letu 1950. Tudi druge slovenske publikacije v zamejstvu so bile deležne mnogih njegovih spisov in člankov. — Naj počiva v miru!

TRINAJSTI KULTURNI VEČER

V SPOMIN ANI AHMATOVI

Slovenska kulturna akcija je zaključila sezono kulturnih večerov z lepo spominsko prireditvijo pokojni ruski pesnici ANI AHMATOVI. Večer je bil v okviru literarnega odseka in je dr. Tine Debeljak v uvodnem predavanju podal življenjsko pot pesnice in označil njeno mesto v ruski in svetovni poeziji. Osvetlil je posebno težave in ukrepe oblasti proti največji pesnici sodobne ruske poezije. Njena življenjska pot je dejansko pretresljiva podoba o zatiranju svobodnega kulturnega ustvarjanja v Sovjetski zvezi in ob podrobnostih iz tragedij in izkušanj drugih ruskih umetnikov (Majakovskij, Mandelstamm, Babel, Jesenin) je nakazal sedanje stanje ruskega umetniškega ustvarjanja zlasti še v osvetljavi vloge pesnika Jevgenija Jevtušenka. Predavanje bo objavljeno.

Pri izvajanju sporeda so z recitacijami sodelovali gospa Zina Ivanilova in inženir Igor Ivanilov z ruskimi teksti; pa gospa Pavči Eiletzeva in gospod Stanko Jerebič s slovenskimi.

Res zelo obilno obiskan večer je predavatelja in sodelujoče nagradil ob koncu in tudi vmes z navdušenim odobravanjem.

Po zaključku so se ruski gostje zadržali še dalj časa v prijetni družbi s slovenskimi ustvarjalci in tako še podčrtali pomen takih prireditvev, slonečih na starih tradicijah povezanosti in prijateljstva med slovanskimi narodi.

— Pesnik Vinko Beličič je pravkar izdal pesniško zbirko „GMAJNA“, Obsega 25 pesmi in je izšla v založbi revije Mladika, Via Donizetti 3, Trst.

Tržaški tednik Novi list (9. nov. 1967) je izpod peresa fj objavil kritiko knjige Vinka Brumna Iskanja. Uvodoma pravi: „Znani slovenski filozof in esejist Vinko Brumen je izdal pred kratkim pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu zanimivo in precej obsežno knjigo (okrog 280 strani) pod naslovom Iskanja. Izšla je kot 64. izdaja omenjene založbe, kar je glede na razmere nadvse časten rezultat, tako z literarnega in splošno duhovno ustvarjalnega vidika kot tudi v pogledu organizacijskega in finančnega napora.“ Sledijo citati iz posameznih poglavij in pravi po besedah iz uvoda: „Po tem simpatičnem uvodu nas tudi knjiga nikakor ne razočara. Res da marsikak bravec... ne bo v vsem pritrtil avtorju,

OKROG ADENAUERJEVIH SPOMINOV

Ruda Jurčec

Pri Nemški založbi v Stuttgartu je izšla tretja knjiga Adenauerjevih spominov. Izhajajo pod res klasičnim naslovom „Errinerungen“. Prva knjiga je začela z letom, ko je bil kölnski župan doktor Adenauer poklican za zveznega kanclerja zahodne nemške republike. Že ob prvi knjižici so kritiki zabeležili, da Adenauer ni bil in ni Churchill, ki se je v svojih obsežnih spominih znal postaviti v vsem dekorativnem in izložbo zgodovine in je svoj opus napisal s tolikšnim literarnim zanosom, da mu je bila podeljena ob koncu Nobelova literarna nagrada. Adenauer je pač mnogo skromnejši po sredstvih pisanja in namenu. Prve tri knjige je napisal že potem, ko je odšel v pokoj. Ni se naslanjal na uradni arhiv, vendar je bil spomin še izreden, edino, kar mu je najbolj koristilo, je bila obsežna kartotečna zbirka listov, kjer je s kratkimi besedami sproti zapisoval najpomembnejše dogodke. Pisal je do zadnjih trenutkov in je tretjo knjigo končal tik pred odhodom v smrt. Zapustil pa je korce cepte še za nekaj knjig — postumnih, ki jih sedaj sestavljajo in pripravljajo za napis posebni zgodovinski in muzejski strokovnjaki.

Tretja knjiga obsega kar 551 strani, res nekaj izrednega za pisatelja že v devdesetih letih starosti. Kritika poudarja, da se prav iz teh strani videva, da so bile glavne Adenauerjeve lastnosti v politiki: zvitost, vztrajnost in pogum. Pri vseh državnih zadevah, tako v notranji kakor tudi v zunanji politiki je imel pred seboj samo en cilj: „Glavno mi je bilo, kakšen bo končni uspeh.“

Skozí tretji del se vlečejo ponisi dogodkov, boli bogati po razočaranjih. Ker obsega knjiga dobo od 1955 do 1959, je nemško politiko gradil na upanju, kako bi skunno z de Gaullem uravnal evropsko politiko do popolne združitve Evrope. Med tem ko je Adenauer skušal korakati trdno do popolne integracije Evrope prav po poti gospodarskega vzklajanja, mu je de Gaulle stalno uhajal v širša obzorja, ko je zagovarjal svoje misel o Evropi narodov in bi po njegovem morala biti zahodno najprej priključena Srednja Evropa in za konec si je de Gaulle zamišljial še, kako bi članica take Evrope tudi evropska Rusija. Adenauer si je za stržen jemal zvezo in prijateljstvo med Francijo in Nemčijo, de Gaulle pa je silil za sporazumevanjem z vzhodom, kjer je verjetno iskal neko bodočo obliko kontrole nad morebitno obnovljeno in zedinjeno Nemčijo, vedno sovražno svoje zahodne sosede — Francijo. Adenauer je skušal rušiti de Gaullovo nezaupanje s približevanjem Sovjetski zvezi posebno potem, ko je po Stalinovi smrti Hruščov odpiral nove možnosti. Prav naglo je spoznal, da tudi Hruščov ne bo pristal na zedinjenje obeh Nemčij, zato je na konferencah s sovjetskim ambasadorjem Smirnovim v Bonnu razpravljial, kako dati obema Nemčijama, zlasti vzhodni, ljudski, to je komunistični Nemčiji, nekaj značilne nevtralnosti, kakor je bila priznana in podeljena Avstriji po pogodbi, ki je bila na Dunaju podpisana leta 1956. Posledica je bila, da so se ruske in vse zavezniške čete umaknile iz Avstrije in je Avstrija zadihala kot svobodna republika z obveščevalne večne nevtralnosti po zgledu Švice... Ali ne bi bilo možno kaj takega skleniti z Nemčijo, je Adenauer vpraševal ambasadorja Smirnova, in dodal: „Bog ne daj, da bi se to izvedelo... Nemci bi bili sposobni me na grmadi sežrati...“ Te nevarnosti ni bilo, ker je imel Hruščov gluha ušesa in se je v Rusiji ohranilo in še naprej gojilo prepričanje, da je zahodna Nemčija fašistična država in zatočišče skritih gestapovskih agentov, ki komaj čakajo na maščevanje za poraz v letu 1945.

PARTIJA V SODOBNI LIČI

Med evropskimi komunističnimi partijami je po svoji intelektualni višini na prvem mestu francoska. Sicer velja italijanska za najmočnejšo po številu, vendar ima šibak kader inteligence. Znani vodilni pariški dnevnik Le Monde objavlja podatke o pomenu partije v Franciji, kakor jih je za kongres de Gaullove stranke v Lillu izdelala posebna komisija izvedencev. Vsak član kongresa je preiel celo dokumentarno gradivo, ki ki sloni na sledečih glavnih ugotovitvah:

Levičarska fronta pod vodstvom učitelja Mitteranda, de Gaullovega tekmeca pri zadnjih predsedniških volitvah, je komunistično stranko potegnila iz osamljenosti. Njenemu sedanjemu položaju v javnosti so služile tudi samovoljne razlage sklepov 2. vatikanskega cerkvenega zbora in nek psevdjoanizem, ki je francoskim komunistom prisodil sijaj enakovrednih sogovornikov na raznih sestankih in dialogih. Razvoj je šel tako daleč, da morajo odgovorni državni in vnovič onozariati na nevarnost komunizma in je vodstvo de Gaullove stranke smatralo potrebno, pridružiti se tem sva-

rilom. Premiki v francoskem javnem političnem okviru vedno močnejše odmevajo po vsem svetu, še posebej pa v Evropi, najprej seveda v sosedni Italiji, odkoder gredo potem glavne formulacije v sosedne srednjeevropske dežele. Veljati torej podati povzetek izraženih misli:

1. Komunisti in narodna neodvisnost. Partija ohranja brezno gojino zvesti Zvezi sovjetskih socialističnih republik. Formula kot taka je sicer opuščena propandandnih razlogov, toda pravilo ostalo v veljavi. Ako komunistična stranka priznava pozitivne vidike francoske politike, to dela samo zaradi tega, da ne zataji sovjetske politike; pri svojih računih ne jemlje v poštev interese Francije. Francoski komunisti so še vedno izmed vseh v razmerju do Moskve najbolj servilni. Zaradi tega je politika približanja Sovjetski zvezi pri napornosti za odstranjanje mednarodne napetosti treba delati brez njih.

2. Komunistična partija ni stranka bodočnosti in tudi ni stranka delavcev. V bistvenih točkah je razvoj dokazal neresničnost Marxovih prerokb. Od 100 delavcev v Franciji jih danes 981 ni

Iz spominov sklepajo tudi razni komentatorji, kako zelo se je Adenauer znal včasih zmotiti v sodbah in računih. Pero je grenko pisalo, ko je moralo obravnava bližajoci se Adenauerjev odhod z vodstva nemške politike. Bridkost mu je odzvela prave pogoje za presajo in je v opisovanju vrlin in slabosti svojega „prestolonaslednika“ doktorja Erharda izgubil sestavine za pravilno pretehtavanje. Ker mu ni mogel odrekati finančnih in gospodarskih sposobnosti, je dopušal možnost, da bo Erhard uspel v notranji politiki in bo znal voditi krščansko demokrasko zvezo, pač pa bo žalostno propadel na vodstvu zunanje politikke. Dejstva pa so pokazala ravno nasprotno: kancler Erhard je odlično zaplaval v nemški zunanji politiki, namreč v smislu utrjevanja Adenauerjeve politike do Francije in Združenih držav, pač pa je popolnoma pogorel v notranji politiki, kjer je po nekaj mescih spravlil položaj stranke v takšno stisko, iz katere se je mogla rešiti samo v veliki koaliciji med krščanskimi demokrati in socialisti, kjer sedaj Erhardovo zunanjo politiko nadaljuje socialistični član vlade Brandt.

Malokje se Adenauer predaja čustvom. Po zgledu starih antičnih piscev zgodovine in monografij ostaja raje v okviru Tacitovega razumstva. Ob sodelovanju z ameriškim državnim tajnikom v dobi Eisenhowerja, Fosterjem Dullesom pa mu pero uide tudi v intimnejše dogodke. Pri zadnjem obisku v Bonnu mu je Foster Dulles zaupal svoje slabo zdravstveno stanje in ga prosil, da naj mu oprost, če si za kosilo zaželi samo eno jed: kuhane ovsene kosmiče. Želodec ni več prenesel nič drugega in Adenauerjeve nemške ovsene kosmiče. Želodec ni več prenesel nič drugega in Adenauerjeve nemške ovsene kosmiče. Želodec ni več prenesel nič drugega in Adenauerjeve nemške ovsene kosmiče. Želodec ni več prenesel nič drugega in Adenauerjeve nemške ovsene kosmiče.

Nemški listi poročajo, kako je ob izidu tretje knjige „Erinnungen“ začela nemški knjižni trg zalivati poplava študij in zbirka o Adenauerju, izbori njegovih govorov ali spisov. Pri nekaterih računajo na tolikšen uspeh, da so že izšle v žepni obliki, tako na primer vsi govori ob Adenauerjevem pogrebu, dalje obsežne zbirke fotografij in posnetkov iz njegovega življenja in še bolj veličastne reprodukcije iz njegovega pogreba v Bonnu in Kölnu.

Med najbolj zanimive študije štejejo delo Karla Dietricha Erdmanna „Adenauer in der Rheinlandpolitik nach dem ersten Weltkrieg“, ki je izšla pri založbi Klett v Stuttgartu. Avtor je tokrat načel vprašanje, ali je bil Adenauer separatist in v kolikšni meri. Leta 1923 je namreč Porenje zajelo gibanje za odeepitev od Nemčije in za proglasitev samostojne republike. Adenauer se je postavil gibanju na čelo, in bi verjetno uspel, če ne bi naletel na nezaupanje pri Francozih. Clemenceau in Poincaré sta zelo svarila pred Adenauerjem. O samostojnosti Porenja je bil Adenauer dejansko trideset let pred zgodovino, ker je predlagal, da naj se hkrati s Porenjem poveže še Luksemburg z industrijo Belgije ter Nizozemske v skupno gospodarsko enoto, iz katere je potem Robert Schuman 1950 ustvaril najprej Benelux in se je začela doba Evropskega skupnega trga. Že leta 1923 pa je bil Adenauer napovedovalec II. vatikanskega koncila, ko je odklanjal, da bi Porenje vodila katoliška stranka centra; zagovarjal je potrebo po skupni stranki katoličanov in protestantov, kar se je potem zvarilo v krščansko demokracijo. Pa tudi ustvaritev republike Porenje je imela posebno nalogo: obstajala naj bi toliko časa, da bi dokončno zvarila most med Nemčijo in Francijo, potem pa bi nehala in se spet vrnila v Nemčijo, ko bi pri Francozih splahnel strah pred nemško maščevalnostjo.

munistov, med 100 prejemniki mezd jih danes 70 ne voli komunistično.

3. Komunisti in politične inštitucije. — Komunistična partija Francije je bila poguba četrte republike (od 1945 do 1958). Komunisti so bili občudovanci Stalineve diktature.

Zmote in napake levice. — Zveza kompartijo in ostalo levice ni spremenila večine naroda v prid levi. Levice ne more vladati s kompartijo. Komunisti niso lojalni zavezniki.

5. Ali se je KP spremenila? Ne: namesto, da bi jo skušali spraviti iz gata pod pretvezo, da tako postane stranka, kakor so druge stranke, se je ne sme sprejeti, dokler ne postane, kakor so druge stranke.

6. Komunisti in katoličani. — Komunisti so uvideli, da se novi miselni tokovi med katoličani odpirajo za manevre. Ko so komunisti stremeli za tem, da bi si pridobili klientelo med raznimi levicarskimi skupinami in ko so se katoličani kazali kot nepopustljivi nasprotniki komunizma kot filozofije in kot nacionalni sistem, je komunistična partija

practicirala silno divji antiklerikalizem. Toda zelo dobro se zna komunistična partija prilagoditi popolnoma različni taktiki, ko je svoj naravnostni boj zoper religijo odložila „na pozneje“. Tako je partiji marsikaj „uspevalo“ na prvih „dialogih“ med katoličani in komunisti, dokler cerkvene oblasti niso začele določati posebnih pogojev za taka „srečanja“.

P O J A S N I L O

UREDNIŠTVO GLASA izjavlja, da pisatelj g. Mirko Javornik ni pisec članka Posledice skrivnostne poslanice (Glas XIV, št. 15, 29. sept. 1967).

O B V E S T I L O

Kekor doslej, tako bosta skozi poletna mesca januar in februar prihodnji številki GLASA izšli 15. januarja in 15. februarja 1968.

ker igrajo pri tem pač veliko vlogo lastne izkušnje in spoznanja, a v glavnem se bo vendar strinjal z njim in se pri tem čudil, kako bistro in s čutom za bistveno je znal avtor obravnavati naše pedagoške, kulturne in narodne probleme.“ „V drugem delu, Od načel do dejanj, razpravlja o uresničevanju in izvajanju načel v praksi in nastopi proti takoimenovanemu kačurstvu, ki hoče uresničitev načel brez upoštevanja realnosti, to je možnosti, če so tista načela v danih razmerah sploh uresničljiva. Tu se spusti včasih tudi na teološko področje, v glavnem pa se drži filozofskega terena.“ „Četrti del je v nekem smislu najzanimivejši in najaktualnejši, ker obravnava vprašanje naše narodnosti pod naslovom Nasevljenci in narodnost, pa naslov ni najbolj posrečeno izbran, ker zadeva marsikaj tistega, o čemer razpravlja avtor, vse Slovence in tudi naše zamejstvo. Zanimivo je zlasti njegovo razpravljanje, kaj je narodnost... V tem poglavju najdemo odstavke, ki so napisani prav za primorske in koroške Slovence. Kdor razmišlja o vprašanih slovenske narodne zavesti in o naši narodni usodi, naj si nujno prebere to poglavje... in marsikaj se mu bo razjasnilo.“ „Knjiga je napisana v lepem jeziku, brez tiskovnih napak, natiskana na lepem papirju, opremil pa jo je arh. Božo Bajuk.“

NOVA PLOŠČA PEVSKEGA ZBORA GALLUS

Izšla je plošča desetih nabožnih pesmi, kot jih je pod vodstvom svojega dirigenta dr. J. Savellija posnel Gallus. Polovica pesmi (2 Hladnikovi in 3 Gruberjeve) so posvečene Mariji, druga polovica plošče prinaša dve postni (Železnik, Hribar), dve božični (Cvek) in Tomčevo Povzdigovanje (iz Prve slov. maše). Na ovitku je v španščini kratka označitev avtorjev in pesmi, besedilo, predstavitev zbora Gallus in nastopajočih in predstavitev Jakoba Petelina Gallusa (s podobo). Namen izdaje je podan v slovenskih vrsticah: „... naj bi izdajo take plošče ohranili žive melodije tistih pesmi, ki smo jih toliko let poslušali z naših korov in ki so se prav posebno približale duši našega človeka.“ Čestitamo Gallusu — prihodnje leto bo slavil dvajsetletnico —, ki je letošnjim uspehim nastopom pridružil to tudi po opremi lepo ploščo.

— Gospod France Dolinar nam piše iz Rima: „Profesorju Geržiniču moramo biti za Pregled svetovne književnosti res hvaležni; posebno uvod in snov od predromantike dalje sta odlična. Žal sem ga mogel dosedaj le brati, ne da bi si zapisal opombe. Druga izdanj bo gotovo izšla. Do tedaj bom pripombe že poslal...“

— Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je izdala Slovensko bibliografijo za leto 1963 - XVII. letnik. Gradivo je zbral in uredil Janez Logar s sodelovanjem šefke Bulovec in Anke Posavec. Knjiga obsega 384 strani in se deli v dva dela: I. Članki in knjige in II. Članki in leposlovnii prispevki v časopisju in zbornikih.

— Častiti gospod L. A. nam piše iz Nemčije: „GLAS je in ostaja zaklad informacij. Res ne vem, kje bi mogel toliko zvedeti na osmih straneh.“

Sao Paulo v Braziliji šteje nad pet milijonov prebivalcev. Seveda je med njimi mnogo tujcev, pripadnikov vseh narodnosti. Velik sloves uživajo Ukrajinci. Nedavno so ustanovili Ukrajinsko brazilsko zvezo in za predsednico izbrali državno poslanko gospo Dulce Salles Cunha Braga. Ko je prevzela predsedstvo, je pred izbranim občinstvom začela predavanje z ugotovitvijo, da je hči slovenske matere, ki je prišla iz Slovenije. Dejala je, da so jo pač izbrali za predsednico, ker se v njej pretaka slovenska kri in se v njej srečavata slovenska in brazilška kri. Gospa poslanka je znana govornica in pogosto nastopa na televiziji. poleg tega pa je znana kot vidna katoličanka, ki mnogo pomaga cerkvam in dobrotelnim organizacijam. Po poklicu je profesorica latinskih jezikov in literature. Pri slavnosti so bili navzoči številni pravoslavni duhovniki Ukrajinci in povedali, da imajo tudi v Ukrajini reko z imenom Soča, kar naj bi kazalo, odkod so prišli tisti, ki so dali Soči ime. Prebrani so bili telegrami najuglednejših osebnosti iz Evrope in Amerike ter se je govorilo tudi o ukrajinsko slovenski univerzi v Buenos Airesu. Iz Severne Amerike je poslala pozdrave in častitke tudi hči lužiskosrbskega pisatelja Kafke. Uradni naslov zveze je: Uniao Ucraniano Brasileira, C.P. 7944, Sao Paulo, S. P., Brasil.

— Mestno gledališče na Reki je predlagalo oblastem, naj mu omogoči večji narnik, ki bi bil spremenjen v „gledališče na vodi“. Parnik s takim gledališčem bi potem potoval ob obali in se ustavljal v mestih in na otokih ter širil gledališko kulturo v doslej nedostopnih krajih.

— Skopska revija Razgledi je izdala zbornik poezije z naslovom „Sodobna makedonska poezija“. Antologija zajema dela pesnikov od 20. do 40. leta, vsega osemnajst imen. Posebnost: vse pesmi so objavljene hkrati v ruščini, francoščini in makedonščini. Prevode so oskrbeli večinoma pesniki sami. Zbornik pa je ure-

Ko je 31. oktobra bil objavljen dekret predsedstva Vrhovnega sovjeta o amnestiji ob petdesetletnici revolucije, kateri je povzel stališča predsednika vrhovnega sodišča ZSSR Gornika, je bilo jasno, da v amnestijo nista vključena Sinjavski in Daniel. Samo nekaj neozdravljivih optimistov med moskovskimi intelektualci je upalo, da bosta deležna še posebnih individualnih ukrepov. Za Daniela so poudarili, da je imetnik mnogo vojnih odličij, hkrati pa izražali strah zanj, ker njegovo vedenje v taborišču ni „brezgrajno“.

Ob obletnici „velikega Oktobra“ je amnestija zajela samo takoimenovane male hudodelce, kazen je bila odpuščena obsojenim na vključno dve leti zapora, znižana pa določenim kategorijam kaznjencev tudi čez dve leti zapora. Izrečno amnestija ni izvzela „hudodelstev zoper državo“. Sinjavski in Daniel pa sta bila obsojena prav po paragrafu 70. ruskega kazenskega zakonika, ki sankcionira taka hudodelstva, kakor so izdajstvo, špionaža in tudi antisovjetska propaganda.

V očeh „socialističnih humanistov“ je tisti, ki je kriv antisovjetske propagande izenačen z morilci, roparji, huligani, trgovci z mamili in podobnimi. Sovjetska Rusija raje oprostí kazen žeparjem in goljufom kot pa pisateljem, ki so zagrešili to, da so dali prost izraz svoji domišljiji, ki jo sovjetska vlada čisla za sramotitev svoje uredbe. To nima seveda nič opraviti niti s humanizmom brez pridevnika.

Za zadevo Siniavskega in Daniela se je ubadal tudi izvršilni odbor Mednarodnega Pen Kluba, ki se je sestel 2. novembra v Dublinu. Pretresal je poročilo, ki ga je po vrnitvi iz ZSSR poslal sedanji predsednik Artur Miller. Miller sporoča, da se je razgovarjal z voditelji Zveze sovjetskih pisateljev, da pa po teh razgovorih ni „nobenega upanja“, da bi pisatelja v kratkem mogla biti oproščena. Miller je tudi izrekel svojo misel, da je torej po njegovem mnenju „ponočno izključeno“, baviti se še z vraščanjem morebitnega sprejema sovjetskih državljanov v Mednarodni Pen Klub.

Odbor je tudi sprejel predlog o položaju pisateljev v češkoslovaški in o ukrepih vlade zoper nje. Ti ukrepi, tako se glasi sklep odbora, „nižno delajo vtis, da so resne omejitve svobodizražanja misli. Izvršilni odbor želi izraziti svojo vzajemnost češkim in slovaškim pisateljem v tej delikatni situaciji in iz vsega srca želi, da bi se vzpostavili harmonični odnosi med njimi in uradnimi oblastmi, kakor je v skladu z mednarodno listino Pen klubov“. (Mednarodni PEN klub natanko loči med češkimi in slovaškimi pisatelji, ne pozna češkoslovaških pisateljev, medtem ko se jugoslovansko zastopstvo v njem še zmirom gre jugoslovansko literaturo.)

Bolgarski delegat je glasoval zoper sklep, češkoslovaški se je vzdržal glasovanja. Pač pa sta za ta sklep glasovala madžarski in jugoslovanski delegat. (Seveda po navodilu belorajske vlade, ki zna licemerno zamolčati primere Mihailova in Rožanca. Režim, ki se ne upa prevzeti javne odgovornosti za svoja dejanja...)

dil in mu uvod napisal Slobodan Micković.

— Pariški Le Monde poroča, da bo Pasternakov „Doktor Živago“ izšel tudi v Moskvi. Roman bo izšel, potem ko bo

posebna komisija književnikov roman prebrala in presodila, da vsebina ne more škoditi sedanjemu redu v Sovjetski zvezi. Član komisije je bil tudi pokojni Ilija Ehrenburg.

ODPOR PRAŠKIH VISOKOŠOLCEV

V Pragi se pričakuje, da bo centralni komite partije na prvi seji v decembru „vzel v roke“ konflikt čeških študentov z oblastmi, ki traja že dober mesec.

V začetku spora je terjatev študentov, da se vendar enkrat uredi nemogoče stanovanjske razmere v tehnološkem kolegiju v Strahovu. Dne 31. oktobra so priredili protestni pohod proti Hradčanom, sedežu prezidenta republike. Policija je spreved ustavila v Nerudovi ulici in pri tem navdušeno uporabljala gumijevke. Celo uradno je bilo priznано, da je bilo tedaj ranjenih dvanajst študentov, več policistov pa je bilo zadetih od kamnov, ki so jih lučali demonstranti. Takoj je bilo sklicanih več shodov po praških fakultetah, med temi je bil najbolj mogočen shod slušateljev filozofske in filološke fakultete, ki je trajal pet ur. V ultimativni obliki so manifestantje poslali ministristvu za šolstvo zahtevo, da se uvede preiskava in se kaznujejo krivi policaji, se uvede nošnja vidnih značk, ki omogočajo številčno identifikacijo policijskih agentov in se preprovo uporaba kemičnih substanc zoper demonstrante. Za primer, da bi ne dobili pozitivnega odgovora, so zagrozili za 20. november z novimi demonstracijami.

Medtem je rektor tehničnega kolegija Jozef Kozousek imenoval preiskovalno komisijo glede policijskih brutalnosti, javno je tudi priznal slabe stanovanjske razmere v univerzitetnem mestu.

Časopisju, tako tedniku Študent, ki je v rokah partijcev, so visokošolci zagrozili z bojkotom, ker ni prinašalo pravih poročil o dogodkih.

Zlasti so akademiki zamerili novemu in partiji vdane-

mu uredniku tednika Kulturni Tvorba, Františku Kolarju, ker je v svojem komentarju dogodkov divje napadel demonstrante in njihove „svetovavce“, ker so hoteli dati svojim protestnim nastopom „političen smisel in smer“. Zatekel se je k staremu postonku amalgama in povezal pisateljski kongres, Münchenski oddajnik Svobodna Evropa in celo „deset let delovanja Literarnih Novin“ (velike revije, ki se je poskušala s svobodo nasproti partiji in je bila oktobra zatrta), ki „niso ostali brez vpliva“.

Vnli svobodne mladine raste, saj je celo glasilo komunistične mladine Mlada Fronta spričo razpoloženja javnosti „zahtevala“ preiskavo o „morebitnih nelegalnostih“, ki jih je storila partijska policija ob demonstracijah visokošolcev.

NEČLOVEŠKO RAVNANJE Z JULIJEM DANIELOM...

V Moskvi ji je nek polkovnik KGB (sovjetske Udbe), kateremu je javila takšno ravnanje, zaradi katerega se mora bati najhujšega, odgovoril, da je usoda Julija Daniela še preveč mila, ker se Daniel ne da „prevzgojiti“.

Socialističnemu humanizmu so torej zavitki s hrano, obiski, zdravniška oskrba in celo za življenje nujne kalorije — ne pravica, temveč „privilegij“, ki ga samovoljno uporablja vodstvo kampa kot sredstvo „prevzgoje“. Se bodo oglasili človeško dostojanstvo oznanjujoči leposlovci in „ljubezen“ pridigujoči glasniki, ki podpisujejo razne humanitarne oklice in proteste, ... kadar jih naroča socialistični humanizem?

r u d a j u r č e c

SKOZI LUČI IN SENČE

str. 587 in XX strani ilustracij

„... POGLABLJANJE V DVOJNOST — NAJVEČJI ČAR KNJIGE.“

Tržaška revija MOST (67, 15, str. 186) prinaša kritiko Jurčeve knjige *Skozi luči in senče*, II. del, kjer avtor A. L. med drugim pravi: „Prvi del Jurčevih memoarov 'Luči in senče' je bil vzbudil precej zanimanja med našim kulturnim občinstvom. Tržaški pisatelj je na primer v pomenku s prijatelji dejal, da spadajo začetna poglavja te knjige, tista namreč, kjer se Jurčec razpiše o svoji mladosti v štajerskem Ormožu, med klasična dela v slovenski prozi. Pisatelj zna presoditi svoje lucidne otroške spomine v širšo zgradbo, kjer je ves čas čutili prisotnost zgodovine, ki se posrečeno prepleta z osebnimi doživetji in jih osmišlja v mogočem toku časa... Kar se je v Jurčecovi mladosti dogajalo v Ormožu, je značilno za celo Slovenijo, od Potojne do Gorice, od Ljubljane do Maribora. Nemštvo je bilo intimno prisotno med nami, bilo je naš učitelj in tiran, bilo je del nas samih, ki nas je s svojo odcepitvijo po freudovsko pogojilo. Še danes nas imajo ostali Južni Slovani, ki so natakneni ali vinjeni, za švabe. Še danes je v nas avstrijska provinca navzoča na tisoč načinov, čeprav se morda tega ne zavedamo. — V drugi knjigi se Jurčec odmakne od prejšnje tematike... in drugi del se na mah razgiba, kakor hitro pisatelj za kratek čas prekorači francoskonemško mejo. V Nemčiji se namreč pričnejo takoj verižne asociacije med našo in nemško usodo. Nemške usode sploh ne občutimo kot nekaj tujega, marveč kot nekaj

našega, skrajno domačega. Celo prikaz srečanja s Hitlerjem, ki ga je Jurčec v najboljšem poglavju drugega dela knjige izredno zadel, je nekaj našega, čeprav bi ne znal točno obrazložiti, po kakšnih skritih kanalih se ta zavest pretaka. Neka vez je prisotna, podobna stari ljubezni ali spoštovanju, ki pa se že prepleta s prvinami zadoščenja glede na to, da smo našega mojstra kljub vsemu dokončno uspeli ukaniti... Prav poglabljanje v to dvojnost je največji čar in vrednost knjige.“

„VRAČANJE K IZVIRU VEČNE IDEJE — NAJVEČJA ODLIKA JURČEVE STVARITVE“

MLADINSKA VEZ (XI, št. 10, str. 151) prinaša kritiko II. dela *Luči in senče* in pravi med drugim: „... Premalo je prostora, da bi mogli opisati vse občutke pravca, predvsem mladega, ko ga Jurčec za roke popelje v čudežni svet idej in bojev, v krog silnic in protisilnic, ko padajo maske z obrazov človeštva in 'žejni umira ob curku vode'. Kot na platnu vstajajo pred nami bogovi in dogodki te dobe, ko je bila pojava Grete Garbo pomembnejša kot propast francoske vlade... in ga je avtor najlepše označil z naslovom 9. poglavja: 'Mai tanto amato la vita.' Sledi povratek v domovino... Tolmuni komunizma v Sloveniji, ki jim mladi morda prvič in tako od blizu iskreno gledamo v oči. Predvsem tisti, ki poznamo tukajšnje razmere (na univerzah) z lahkoto vzpostavimo čudovito vzporednost idej in dogajanj. Isti način zapletanja, sestankov, pasti itd. — Jurčec je svoje vrste umetnik besede! Včasih v nekaj potezah nakaže prizorišče in nato vanj meče postave, jim vdihava življenje in ideje, a se jim ne približa. Včasih vzame dušo, se ji pokloni, vzpostavi z njo dvogovor in nam jo razkrije do zadnje potankosti. Tudi njegov slog je svojevrsten... napet in poln luči... Sredina vsega življenja je človek — njegov duh. Trpljenje, smrt, dejanja, misli, vse to zadobi pod steklom humanizma odtenek večnega, neminljivega. Dviga se iznad ljudi in dogajanj in se vedno vrača k izviru večne Ideje. In to je ravno največja odlika Jurčeve stvaritve.“

KNJIGA SVETLANE ALILUJEVNE JE V JUGOSLAVIJI PREPOVEDANA

Jugoslovanska vlada je prepovedala knjigo Stalinske hčerke Svetlane Alilujeve in pleni vse izvode, ki prihajajo iz inozemstva. Na meji zaradi tega tudi natančno preiskujejo turiste.

NOV PROCES V LENINGRADU

Najuglednejša ruska emigracijska kulturna revija je Grani, ki izhaja v Frankfurtu ob Meni. Na uvodnem mestu prinaša novembrska številka opomin svetovni javnosti, da v Leningradu pripravljajo proces proti ruskim intelektualcem. Marca so organi tajne policije aretirali petindvajset intelektualcev in štirinajst jih mislijo v kratkem postaviti pred sodišče. Ostalih enajst so spravili na varno na drug način: nekaj so jih pregnali iz mesta, nekaj jih je šlo v kazenska taborišča kar po policijski odredbi, nekaj pa so jih proglasili za duševnolbolne in jih konfinirali v umobolnicah (tudi v Jugoslaviji so oblasti razglasile, da je Mihajlov „duševno bolan“). Nekatere so postavili pod stalno policijsko nadzorstvo in jim pridružili še nekatere, doslej svobodne.

SARTRE PIŠE DRAMO O SARAJEVSKEM ATENTATU

Belgrajska Politika je naznanila, da piše Jean-Paul Sartre dramo o sarajevskem atentatu, ko je 28. junija 1914 srbski študent Gavril Princip ustrelil v Sarajevu prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo ženo Zofijo. Gradivo za dramo je Sartru oskrbel Vladimir Dedijer, ki sedaj živi in „deluje“ v Ljubljani. Svojo debelo knjugo „Sarajevo 1914“ je Dedijer pisal v Bohinju, kakor

pravi v uvodu. V delu zagovarja tezo, da Princip in tovariši niso sledili nacionalističnim vidikom, pač pa so izvršili atentat v protest proti „kolonialnim“ razmeram v Bozni in Hercegovini. Poleg Russella in Sartra je bil Dedijer glavni organizator obeh mednarodnih zasedanj „sodišča“, ki je sodilo in obsodilo prezidenta Johnsona in amerišansko vojno zločinstvo ter grozodejstva v vietnamski vojni. A pri tem se nihče ni spomnil, da bi svetovno javnost opozoril, kako je isti Dedijer sodeloval pri enem največjih genocidov v svetovni zgodovini, ko je kot volilni član partije ter osebni Titov prijatelj in sodelavec vodil komunistično revolucijo v Jugoslaviji pod krinko „osvobodilne borbe“, pa da je na njegovih ramah tudi krvava krivda za pokol 12.000 slovenskih domobrancev, ki so jih po končani vojni Angleži izročili titovcem in ki so bili brez procesa junija 1945 poklani v Hrastniku in Koževskem Rogu.

NEMIRI NA KAT. UNIVERZI V PARIZU

Odbora slušateljev fakultet prava in slovstva na katoliški univerzi v Parizu, izvoljena z več ko dvetretjinsko večino glasov, sta sklicala 10. nov. tiskovno konferenco. Glasnik odborov je izjavil, da se organizaciji ne skladati s štrajkom, ki je bil na katoliškem inštitutu 24. oktobra zoper „reformo“ sedanjega rektora msgr. Haubtmanna. Vendar odbora poudarjata, da se velika večina študentov strinja s cilji štrajka. Visokošolci na „catho“ očitajo sedanjemu rektoru, ki je eden izmed tistih predstojnikov katoliških znanstvenih inštitucij, katerih imenovanje ni slonelo na njihovi znanstveni kvalifikaciji, da sicer noče odpraviti „profanih“ fakultet na Kat. inštitutu, dejansko pa izvaja ukrepe, ki vodijo

k temu. Reforme msgr. Haubtmanna so toliko bolj nesmiselne, ker je francoski episkopat na svojem zasedanju v Caenu v Bretaniji sklenil obsoditi metode državnih univerz, ki vodijo v centralizem in so proti pluralizmu. Izjavlja tudi, da v pokoncilski dobi poudarjanja vloge laika nikakor ne gre, da se „jutrišnjim katoliškim intelektualcem preperečuje pot do resnice, kakor jo mora posedovati bodoča elita“. Visokošolci tudi očitajo msgr. Haubtmannu, da odklanja z njimi „dialog“, dasi se sicer navdušuje za neke druge vrste dialogov. Ilog s škofi-protektorji inštituta, pa so prejeli odgovor, da oni popolnoma zau- Visokošolci so skušali nato navezati diapajo rektorju zavoda. Na nunciaturi akademiki nato niso dosegli dosti več, ker so jim tam odgovorili, da naj se obrnejo na episkopat. Voditelji študentov so povedali časnikarjem, da se profesorji na pravni in literarni fakulteti strinjajo z njimi. Razprave med francoskimi katoličani o koristnosti tovrstnih fakultet na katoliških univerzah prehajajo torej v eno bolj dramatične oblike. „Reformatorji“, zagovorniki ukinitvenja in omejevanja, upravljajo v nevarnost ne samo slavne ustanove liberalnih katoličanov v boju za svobodno šolstvo v dobi Lecordaireja in Montalamberta, temveč tudi stvarni v pliv katoličanov v kulturi sveta, ki se vedno bolj institucionalizira.

— Pri budimpeštanski založbi Kossuth je izšel v madžarskem prevodu roman slovenskega pisatelja Ignaca Koprivca „Hiša pod vrhom“. Prevod je oskrbel Iles šandor. Naklada je bila 10.000 izvodov. — Bratislavska založba Tatren pa je izdala skoraj na 300 straneh prevod romana Antona Ingolčca „Žeja“ Roman je prevedel dr. Vitezoslav Hečko.

MAKEDONSKA CERKEV V EMIGRACIJI

Makedonija, glasilo Osvobodilnega odbora Makedonije, je 10. IX. glede na obisk ohridskega arhiepiskopa Dositeja v Sev. Ameriki priobčila uvodnik Sanda Hristova, ki se izjavlja za duhovno edinost makedonske cerkve v domovini in zdomstvu, potem pa nadaljuje: „Toda ohridska arhiepiskopija in posebno še njeje poglavar, Njegova Svetost Dositej, ne sme nikoli dopustiti, da makedonska cerkev postane titovska in jugoslovanska propagandna centrala med makedonsko emigracijo. Ohridske arhiepiskopije dejavnost med makedonsko emigracijo se mora strogo omejiti zgolj na duhovno in kulturno torišče. Samo pod tem pogojem je mogoče ohraniti edinstvo makedonske nacionalne cerkve. Ta pogoj doslej ni bil upoštevan. Nekatere izmed naših nacionalnih cerkva v 'novem kraju' so bile gnezda jugoslovanske in titovske propagande, kar naša patriotska emigracija ne more trpeti.“ „Makedonske cerkve v 'novih krajih' so bogoslužni hrami Makedoncev, ki so v velikanski večini ameriški, kanadski in avstralski državljani.“ „Te cerkve nikakor niso last Jugoslavije. Nobena izmed omenjenih velikih držav ne nasprotuje temu, da bi makedonska emigracija ohranila duhovno in kulturno zvezo s 'starijim krajem', hudodelstvo pa je, če v teh deželah makedonske cerkve postanejo gnezda jugoslovanske komunistične propagande.“ „Zato je potrebno, da makedonska patriotska emigracija svojim cerkvenim občinam zagotovi popolnoma samostojen status, ki bo priznaval samo duhovno oblast ohridske arhiepiskopije, toda v svojem notranjem delovanju na vseh toriščih nacionalnega življenja morajo te občine postati popolnoma samostojne ustanove makedonske emigracije. Treba je izdelati pravilnike teh cerkvenih občin, ki bodo cerkveni upravi omogočali pravo izbiro za svečenika v svoji eparhiji, da bodo imeli pravico terjati zameno svečenika, kadar bi ta kaj zakrivil.“ Pravni položaj makedonskih cerkvenih občin, ki so deli nacionalne cerkve, se bistveno razločujejo od cerkvenih občin med emigracijami katoliških narodov, ki pripadajo mednacionalni, univerzalni cerkvi. Vse cerkvene občine vseh konfesij med emigracijami pa se morajo soočevati s poskusi komunističnih režimov razkrajati emigracije s pomočjo cerkvenih

NIKOLA PAŠIĆ IN SLOVENC

Vladimir Dedijer je napisal obsežno delo „Sarajevo 1914“, ki je hkrati izšlo v prevodu v vseh glavnih svetovnih jezikih in tudi v slovenščini pri Državni založbi v Ljubljani. Zbral je mnogo gradiva o sodelovanju slovenskega Preporoda pri gibanju Mladobosancev, ki so organizirali in izvedli atentat na Franca Ferdinanda v Sarajevu 28. junija 1914, kar je potem pospešilo izbruh prve svetovne vojske. Na kakšne izkušnje so naleteli preporodovci pri propagandi za bodočo Jugoslavijo, piše Dedijer na stra-

ni 685: „Tudi tega, da je bila Slovenija izvzeta iz splošne osvoboditve Južnih Slovanov, ni nujno tolmačiti tako, kakor dela to (Dragiša) Stojadinović. Mnogi Velikosrbi so na Slovenijo gledali kot na nesrbsko pokrajino, kjer sta slovenščina in srbohrvaščina dva različna, čeprav slovanska jezika. Da so vodilne srbske osebnosti kazale malo zanimanja za razmere v Sloveniji in za njeno uso- do, kaže tudi sprejem preporodovcev pri Nikoli Pašiću poleti 1913. Takrat je Pašić voditelja delegacije pozdravil s besedami: „A vi ste Slovaki!“ Na to mu je osupli mladenič odvrnil: „Ne, ni-

sem Slovak, marveč Slovenec.“ A Pašić se ni dal iztiriti: „Vem, vem, Slovenci in Slovaki so skoraj isto.“

„NI VEČ SEPARATIST...“

Bivši hrvatski sodelavci ljutičevske Iskre v Münchnu izdajajo sedaj svoj list Hrvatska zora. Doslej je izšlo vsega 5 števk. Novembrska številka (1967, str. 168) prinaša izvleček kritike o knjigi Cirila Žebota in pravi v uvodu: „Kot Slovenec pripada (Žebot) mladi katoliški inteligenci in je dolgo veljal za slovenskega „separatista“, ki hoče popolnoma neodvisno Slovenijo, morebiti v okviru neke podonavske skupine držav. Njegova nova knjiga pa sedaj siplje boljše svetlobo na njegovo politično stališče.“

PRED NOVO ČISTKO

Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije je 23. novembra 1967 sprejel vrsto sklepov, in se z njih more predvidevati izvedbo skorajšnje čistke v partiji. Ta bo v prvi vrsti zadela tiste, ki se nahajajo v „odklonu“ od partijske linije glede na nacionalna vprašanja v Jugoslaviji. Tekst, ki je bil objavljen naslednji dan, poudarja da „vsi tisti, ki 'razvijajo' šovinizem in demagogijo in delajo tako, da škodujejo samoupravljanju in ekonomski ter socialni reformi, ki je v teku, ne morejo ostati v partiji“. Na kraju centralni komite poziva vlado in organe samoupravljanja, naj odstranijo vzroke „ustavitev“ dela, to se pravi štrajkov, ki se zadnji čas silno množe in spravljajo jugoslovansko ekonomijo v nevarnost.

Ruda Jurčec

... PO DVEH TIRIH ...

postati „plodna konfederacija“. Proti koncu pa mi je profesor Verbić potožil: „Veste, nam stražarjem so naročili, naj prihodnje leto v maju ne proslavljamo spomina petindvajsetletnice smrti profesorja Ehrlicha, našega ustanovitelja... kajti to bi moglo škodovati političnemu razvoju...“ Torej novo naročilo, seveda v skrivnih obliki.

Kakšen pa je moral biti ta „politični razvoj“, ki bi mu moglo proslavljanje spomina ene najvidnejših žrtev slovenskega protikomunizma škodovati... In če je že „politični razvoj“ nekje na eni strani in ta mora biti v komunizmu, morivcu profesorja Ehrlicha, zakaj se je taktika tega raztezala na skupino, ki ne bi smela takega „razvoja“ motiti ali celo preprečevati... Med razgovorom je spet in spet padla beseda „evolucija komunizma“, ki da terja in opravičuje taktiko tistih, ki se nekje že srečujejo, vzporejajo z drugo skupino „razvoja“...

Torej: taktika po dveh tirih, za mali slovenski narod neizmerno bolj nevarna kot pa za druge narode! Pod sovjetskim, to je komunističnim in titovskim kolonializmom so narodi obsojeni na stapljanje v brezrazredno, anacionalno družbo — Kardelj sam je javno povedal, da bo slovenski narod kmalu izginit — in za protest proti takim nazorom, kakor ga je bila polna Ehrlichova borba proti laži, je bilo naročeno, da naj se spomin na njegovo smrt zamolči, iz razlogov taktike. Proslava je potem nekaj bilo; bile so tihe in skromne, a polne pietete in so izzvenele — pravilno — v klic, da je potrebno in na mestu izpravevanje vesti!

(Nadaljevanje s 1. strani)

